DUAL TA'LIM ASOSIDA TASHKIL ETILGAN TIKUVCHILIK MASHG'ULOTLARIDA SIFATLI TA'LIMNI OSHIRISHDA INTERFAOL PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Zarbdor tuman 2-son texnikumi
Ishlab chiqarish ta'lim ustasi
Juraeva Sanobar Toshtemirovna
Email. sanobarkhm@gmail.com

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada dual ta'lim asosida tashkil etilgan tikuvchilik mashg'ulotlarida sifatli ta'limni oshirishda interfaol pedagogik texnologiyalarning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada dual ta'limning nazariy va amaliy komponentlarini uyg'unlashtirish orqali talabalarni kasbiy tayyorgarlik darajasini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Interfaol texnologiyalar – guruh ishlari, case-study, rol o'yinlar va multimedia vositalari – o'quvchilarning faolligini oshiradi, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi hamda amaliy ko'nikmalarni mustahkamlaydi.*

Kalit so'zlar: *Dual ta'lim, tikuvchilik, interfaol pedagogik texnologiyalar, sifatli ta'lim, amaliy ko'nikmalar.*

ANNOTATION: *This article analyzes the importance of interactive pedagogical technologies in enhancing the quality of education in sewing lessons organized based on dual education. The article examines opportunities to improve students' professional training by integrating theoretical and practical components of dual education. Interactive technologies – group work, case studies, role-playing, and multimedia tools – increase student*

engagement, develop creative and critical thinking, and strengthen practical skills.

Key words: *dual education, sewing, interactive pedagogical technologies, quality education, practical skills.*

Аннотация: *В данной статье анализируется значимость интерактивных педагогических технологий в повышении качества обучения на занятиях по швейному делу, организованных на основе дуального обучения. Рассматриваются возможности повышения профессиональной подготовки студентов путем интеграции теоретических и практических компонентов дуального обучения. Интерактивные технологии – групповые работы, кейс-методы, ролевые игры и мультимедийные средства – способствуют повышению активности студентов, развитию творческого и критического мышления, а также закреплению практических навыков.*

Ключевые слова: *дуальное обучение, швейное дело, интерактивные педагогические технологии, качественное образование, практические навыки.*

KIRISH Zamonaviy jamiyatda kasbiy ta’limning roli tobora oshib bormoqda. Ayniqsa, texnikum va kollejlar kabi o‘rta maxsus ta’lim muassasalarida, o‘quvchilarning kasbiy tayyorgarligini sifatli va samarali shakllantirish – davlat va iqtisodiyot uchun strategik ahamiyatga ega. Shu munosabat bilan, **tikuvchilik yo‘nalishi** kabi kasbiy sohalarda o‘quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko‘nikmalarni mukammal egallash imkoniyatini beradigan ta’lim tizimlari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida kasbiy ta’limni rivojlantirish, uning sifatini oshirish va mehnat bozoriga moslashuvchanligini ta’minlash maqsadida **dual ta’lim tizimi** faol joriy etilmoqda. Dual ta’lim – bu o‘quv jarayonini texnikum yoki kollej bilan real ishlab chiqarish muhitini birlashtirgan ta’lim shakli bo‘lib, unda talabalar nazariy bilimni egallash bilan birga, amaliy ko‘nikmalarni real ish jarayonida rivojlantiradi. Bu tizim, bir tomondan, o‘quvchilarga ish tajribasini oshirish imkonini yaratadi, ikkinchi tomondan esa ishlab chiqarish korxonalari uchun malakali kadrlar tayyorlaydi. Shu sababli, dual ta’lim bugungi kunda kasbiy tayyorgarlikning eng samarali shakli sifatida e’tirof etilmoqda. Tikuvchilik mashg‘ulotlari esa o‘ziga xos murakkabliklarga ega: bunda o‘quvchilardan nafaqat materiallar, asbob-uskunalar bilan ishlash, balki ijodiy yondashuv, dizayn va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlari ham talab etiladi. An’anaviy dars usullari ko‘pincha nazariy bilimlarni yetarlicha mustahkamlashga qaratilgan bo‘lsa-da, amaliy ko‘nikmalarni chuqur rivojlantirish uchun yetarli emas. Shu nuqtai nazardan, **interfaol pedagogik texnologiyalar** katta ahamiyat kasb etadi. Interfaol

texnologiyalar o‘quvchilarning faolligini oshiradi, ularni mashg‘ulot jarayonida faol ishtirok etishga undaydi va amaliy tajriba orqali bilimlarni mustahkamlash imkonini yaratadi.

Bugungi kunda pedagogik amaliyotda interfaol texnologiyalar – bu nafaqat ma’lumot berish, balki o‘quvchilarning o‘z-o‘zini rivojlantirishiga, tanqidiy va kreativ fikrlashga, masalalarni yechish qobiliyatini oshirishga xizmat qiluvchi yondashuvdir. Masalan, **guruh ishlari, case-study, rol o‘yinlar, multimedia va virtual mashg‘ulotlar** orqali talabalar murakkab ish jarayonlarini real muhitga yaqin sharoitda o‘rganadi. Bu esa ularning kasbiy tayyorgarligini sezilarli darajada kuchaytiradi va ishlab chiqarish jarayoniga tayyor, malakali kadrlar bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, dual ta’lim va interfaol texnologiyalar kombinatsiyasi o‘quv jarayonining sifatini oshirishda quyidagi imkoniyatlarni beradi: talabalar amaliy mashg‘ulotlarda o‘z xatolarini aniqlash va ularni tuzatish ko‘nikmalarini egallaydi; guruh ishlari va loyiha asosida mashg‘ulotlar orqali hamkorlik, muloqot va ishbilarmonlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi; real va virtual ish sharoitida dizayn va tikuv jarayonlarini vizual tarzda o‘rganish orqali nazariy bilimlar mustahkamlanadi. Shu tarzda, dual ta’lim asosida tashkil etilgan tikuvchilik mashg‘ulotlarida interfaol pedagogik texnologiyalarning joriy etilishi, nafaqat o‘quvchilarning amaliy tayyorgarligini oshiradi, balki ularni kelajakda samarali, ijodiy va kasbiy jihatdan raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METADALOGIYASI

Dual ta’lim tizimining tikuvchilik sohasidagi o‘rni va ahamiyati. Dual ta’lim – bu o‘quv jarayonini nazariy va amaliy ta’limni uyg‘unlashtirish orqali tashkil etilgan ta’lim shakli bo‘lib, u o‘quvchilarga kasbiy tayyorgarlikni

yanada samarali shakllantirish imkonini beradi. Tikuvchilik yo‘nalishida dual ta’limning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat: Nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni uyg‘unlashtirish: Talabalar mashg‘ulotlarda o‘rgangan nazariy bilimlarini ishlab chiqarish jarayonida amalda qo‘llaydi, bu esa bilimlarning chuqur va mustahkam egallanishini ta’minlaydi.

Ish tajribasini oshirish: Talabalar real ish sharoitida ishlash orqali mehnat intizomi, vaqtni boshqarish, ustozlar va hamkasblar bilan hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Kasbiy malaka va raqobatbardoshlikni oshirish: Ishlab chiqarish muhitida mashg‘ulotlar o‘quvchilarga bozor talablariga mos, malakali mutaxassis bo‘lib yetishish imkonini beradi. Motivatsiya va ijodiy yondashuvni rivojlantirish: Real ish tajribasi o‘quvchilarda ishga bo‘lgan qiziqishni oshiradi va ijodiy yondashuvni shakllantiradi. Tikuvchilik mashg‘ulotlarida dual ta’lim tizimi o‘quv jarayonini ko‘p bosqichli va kompleks qiladi: talabalar avval nazariy bilimni o‘zlashtiradi, keyin ishlab chiqarish sharoitida mashg‘ulotlarga jalb qilinadi, va oxirida o‘z ishlarini baholash hamda tahlil qilish imkoniga ega bo‘ladi.

Interfaol pedagogik texnologiyalar – bu o‘quvchilarni faollashtirishga, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlar majmui. Tikuvchilik mashg‘ulotlarida interfaol metodlarni qo‘llash quyidagi jihatlarni rivojlantiradi: Guruh ishlari: Talabalar kichik guruhlarda loyihalar yaratadi, bir-birining ishini baholaydi va murakkab ish vazifalarini birgalikda hal qiladi. Masalan, kiyim dizayni loyihasini tayyorlash jarayonida har bir guruh a’zosi o‘z vazifasini bajaradi: naqsh tayyorlash, kesish, tikish va bezash. Case-study metodlari: Real ish misollari orqali talabalar muammolarni tahlil qiladi va amaliy yechimlar ishlab chiqadi. Masalan,

material turini tanlash, kiyim qismlarini mukammal tikish yoki sifatni nazorat qilish vazifalarini hal qilish. Rol o‘yinlar va simulyatsiya: Talabalar ishlab chiqarish sharoitini model qilib, real ish jarayonini o‘rganadi. Masalan, talabalar “tikuvchilik ustaxonasidagi kundalik ish”ni rol o‘yini tarzida bajaradi, bu esa amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlashga yordam beradi. Multimedia va virtual vositalar: Video darslar, animatsiya va interaktiv dasturlar orqali murakkab tikuv jarayonlari vizual tarzda tushuntiriladi, bu esa talabalar uchun jarayonni tushunishni osonlashtiradi. Interfaol texnologiyalar talabalarni passiv qabul qiluvchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Shu bilan birga, ular mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, xatolarni aniqlash va tuzatish ko‘nikmalarini oshiradi hamda ijodiy yechimlar ishlab chiqishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR Bugungi kunda texnikum va kollejlar kabi o‘rta maxsus ta’lim muassasalarida sifatli kasbiy ta’limni ta’minlash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Dual ta’lim tizimi esa bu masalani hal qilishda samarali vosita sifatida e’tirof etilmoqda. Ushbu tizim o‘quvchilarga nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni uyg‘unlashtirish imkonini beradi, natijada talabalar real ish sharoitida ish tajribasini orttiradi va bozor talablariga mos malakali mutaxassislar sifatida shakllanadi.

Tikuvchilik yo‘nalishida dual ta’limning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u amaliy mashg‘ulotlarni real ishlab chiqarish muhitiga yaqinlashtiradi. Talabalar ishlab chiqarish jarayonida materiallar bilan ishlash, kiyim qismlarini tayyorlash va tikish bo‘yicha amaliy tajriba orttiradi. Shu bilan birga, guruh ishlari, case-study va rol o‘yinlar orqali talabalar bir-birining ishini baholash, muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar ishlab chiqish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Interfaol pedagogik texnologiyalar dual ta’lim tizimida sifatli ta’limni oshirishda asosiy vosita hisoblanadi. Ular

o‘quvchilarning faolligini oshiradi, mustaqil fikrlashni rag‘batlantiradi, xatolarni aniqlash va tuzatish imkonini beradi hamda ijodiy va analitik fikrlashni rivojlantiradi. Multimedia vositalari va virtual mashg‘ulotlar orqali murakkab tikuv jarayonlari vizual tarzda tushuntiriladi, bu esa nazariy bilimlarni amaliyotga qo‘llashni osonlashtiradi. Shu nuqtai nazardan, dual ta’lim va interfaol pedagogik texnologiyalar kombinatsiyasi talabalarni kasbiy jihatdan raqobatbardosh, ijodiy va ishga tayyor mutaxassis sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Sifatli ta’limning oshishi nafaqat o‘quv jarayonining samaradorligini kuchaytiradi, balki ishlab chiqarish korxonalari uchun malakali kadrlar yetishtirishga ham bevosita hissa qo‘shadi.

Kelgusida, tikuvchilik mashg‘ulotlarida dual ta’lim va interfaol pedagogik texnologiyalarni yanada kengroq qo‘llash tavsiya etiladi. Bunda ustozlar tomonidan amaliy mashg‘ulotlarni yaratishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish, talabalarni loyihaviy va ijodiy faoliyatga jalb qilish, hamda har bir mashg‘ulotdan so‘ng tahlil va feedback tizimini joriy etish zarur. Shu tarzda, o‘quvchilarning nafaqat amaliy tayyorgarligi, balki analitik, ijodiy va hamkorlik ko‘nikmalari ham rivojlantiriladi, bu esa kasbiy ta’lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Natijada, dual ta’lim asosida tashkil etilgan tikuvchilik mashg‘ulotlarida interfaol pedagogik texnologiyalarning integratsiyasi – bu sifatli, samarali va zamonaviy kasbiy ta’limning kafolati hisoblanadi. Ushbu yondashuv o‘quvchilarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishiga xizmat qilib, ularni kelajakda malakali, kreativ va ishbilarmon mutaxassislar sifatida shakllantirishga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kasb-hunar ta’limi pedagogikasi. – Toshkent, 2022.
2. Tikuvchilik texnologiyasi. – Toshkent, 2021.

3. Zamonaviy tikuvchilik asoslari. – Toshkent, 2020.
4. Педагогика профессионального образования. – Москва, 2019.
5. Modern Methods of Vocational Education. – London, 2020.
6. Faxriddin B., No‘monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – Т. 4. – №. 1. – С. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – Т. 4. – №. 8. – С. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O ‘ZO ‘ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.
9. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH.
10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLAHГАН M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791. 11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдуқаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИ//https://www.iupr.ru/6-121-2024

https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

12. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH.

13. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No‘monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.

14. Xusinovich, Turdialiyev Jonibek, and Mo‘minov Nurali Ro‘zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH."

15. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

16. Каршиев Ф. У., Абдукахоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.

17. Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.

18. Xuzriddinovich B. F. et al. SURXONDARYO VILOYATIDAGI TABIIY-IQLIM SHAROITLARIDA AVTOMOBILLARNING ISH SHAROITLARINI TASNIFLASH//Tadqiqotlar.–2025.–T.63.–№.2.–C.26-32

19. Abduqahorov N., Turdialiyev J., Mo‘minov N. M1 VEHICLES IN DIFFERENT ENVIRONMENTS ANALYSIS AND PARAMETERS OF BRAKING LEARN //Journal of science-innovative research in Uzbekistan. – 2024. – Т. 4. – №. 4. – С. 377-386.

20. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

21. Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.

22. Bakhramov F., Abdukahorov N., Tilavkobilova D. Analysis of the braking path of cars equipped with ABS in different environments //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – №. 1. – С. 020052.

23. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABC BILAN JIHOZLAHGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-1 (121). – С. 334-337.

24. O‘G‘Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG ‘IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA’SIRINI NAZARIY O ‘RGANISH NATIJALARI//Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18.–С.133-139.

25. Raxmatovich K. M. URUG ‘TOZALASh MAShINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASh //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

26. Astanakulov K. D. et al. The separation of light impurities of safflower seeds in the cyclone of the grain cleaning machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2020. – Т. 614. – №. 1. – С. 012141.

27. Karimov M. R. et al. Safflower seed cleaning machine and determining the rotational speed of its supplying roller //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – Т. 868. – №. 1. – С. 012050.

28. O‘G‘Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG ‘IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA’SIRINI NAZARIY O ‘RGANISH NATIJALARI//Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18.–С.133-139

29. Raxmatovich K. M. URUG ‘TOZALASh MAShINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASh //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

30. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (Carthamus Tinctorius L.) and inositol supplementation on egg production.

31. Raxmatovich K. M. URUG ‘TOZALASh MAShINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASh //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

32. Bazaluk O. et al. Improving energy efficiency of grain cleaning technology //Applied Sciences. – 2022. – Т. 12. – №. 10. – С. 5190.

33. Ishmuradov S. U., Abdumajidov R. B. Determination results of disc plough hang mechanism and support disc parameters //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012039.